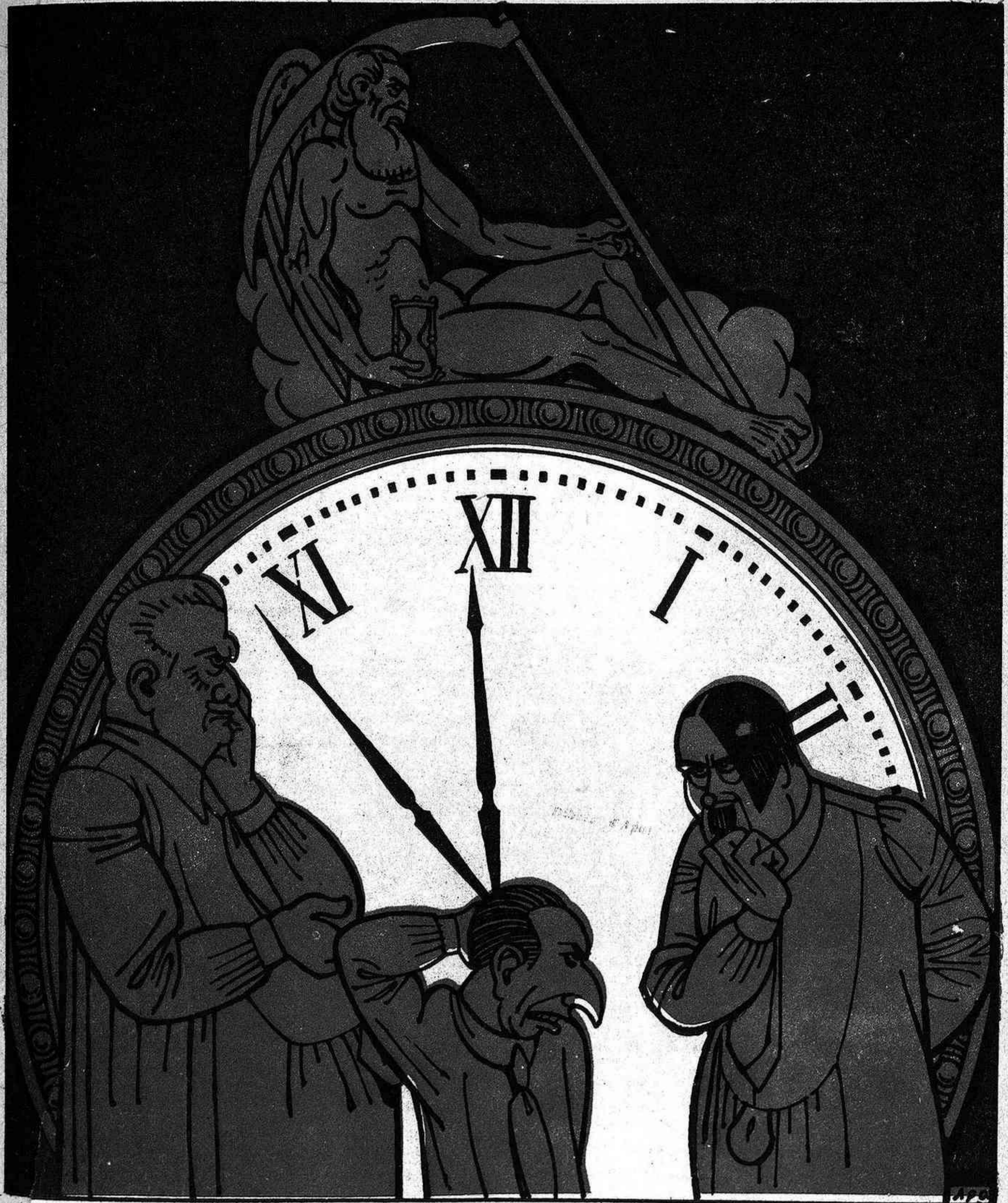

L'ESQUEVELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ: ARAGÓ, 290 ■ TELEFON 23994 ■ ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DEL MIG, 17 ■ TELEFON 19937

CINQUANTA CÈNTIMS

(Dibuix d'Apa)

— I si endarreríssim el rellotge?

HITLER — Bé, doncs! Concretem?

(Dibuix de Narro)

Un diplomàtic blanc

Els diplomàtics nord-americans són ben poc diplomàtics en les seves paraules. Un d'ells, però, no s'ha pas acontentat de parlar; ha obrat. Es tracta de Mr. William Dodd, predecessor a Berlín de Mr. Henry Wilson, que ja ja que les seves funcions no eren compatibles amb la seva consciència i fa alguns mesos va dimitir perquè es trobava, no pas en desacord amb el seu Govern, sinó amb el règim prop del qual representava als EE. UU. Això fou el que declarà sense embuts als periodistes en desembarcar a Nova York.

Mr. Dodd ja havia estat pedra d'escàndol a Berlín, l'any passat, negant-se a anar al Congrés de Nuremberg «perquè ja sabia per endavant la mena de discursos que hi hauria d'escoltar». Als repòrters de Nova York els digué que havia renunciat a les seves funcions perquè la seva paciència tenia límits i que ja no podia suportar més allò i que creia que els Estats Units no tenen necessitat d'estar representats en un país on són violats cada dia «tots els principis que la consciència dels americans honrats té per sagrats».

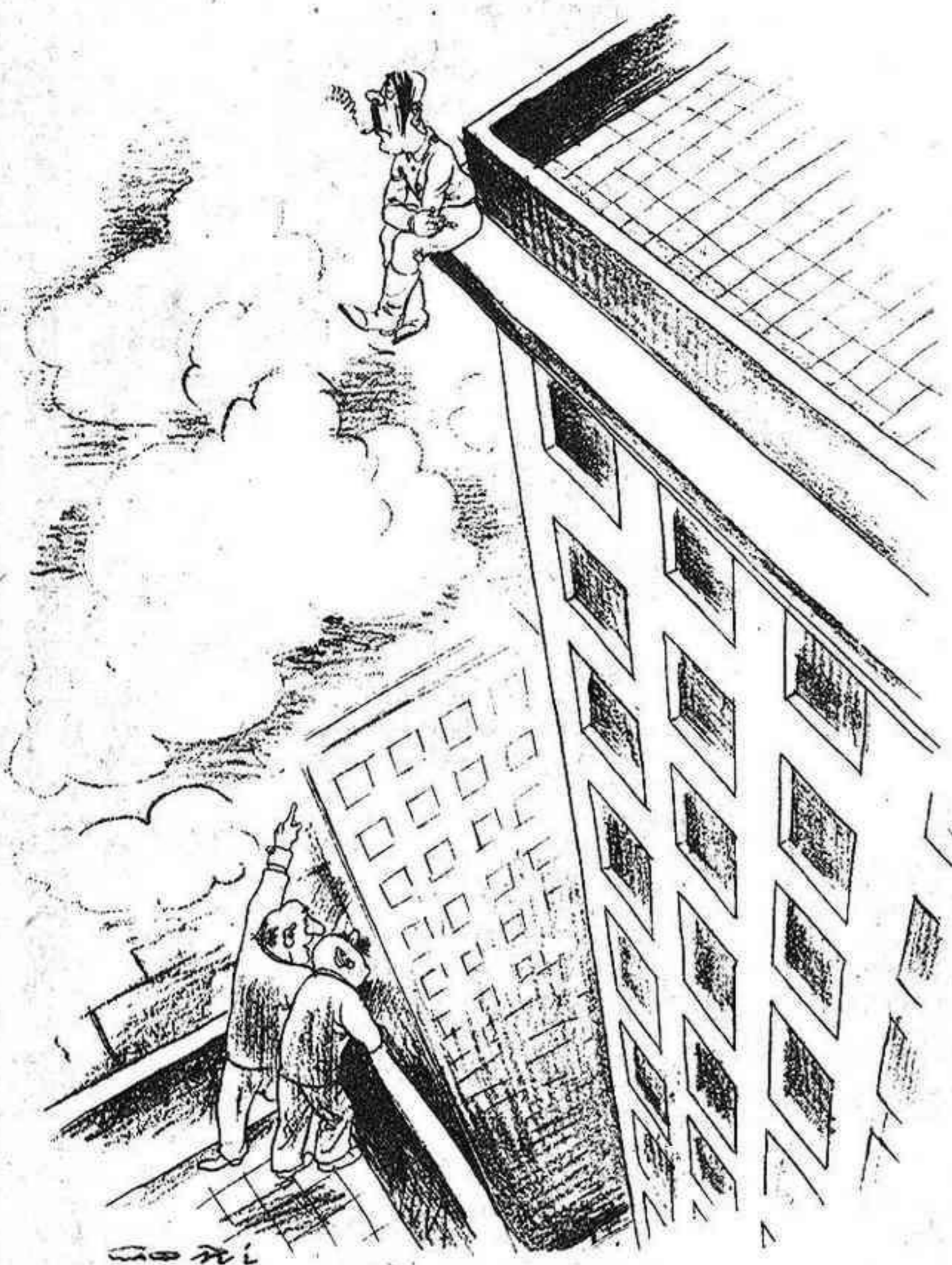
Mr. Dodd, com a diplomàtic, acaba de tancar-se les portes de París i Londres.

Els avantpassats

La «Berliner Zeitung und Mittag» dona cada dia als seus lectors una secció de notícies curtes per servir d'entremesos a l'hora del dinar. Heus-ne ací una:

«S'ha descobert prop de Schneidemühl les restes d'una colònia de vàndals. Les excavacions han permès trobar fragments de terrissa decorats amb creus gammades orientades d'esquerra o dreta, és a dir, conformes al nostre emblema oficial.»

Qui s'assembla als seus...

—Ha donat un nou termini per a llançar-se.

(Dibuix de Goñi)

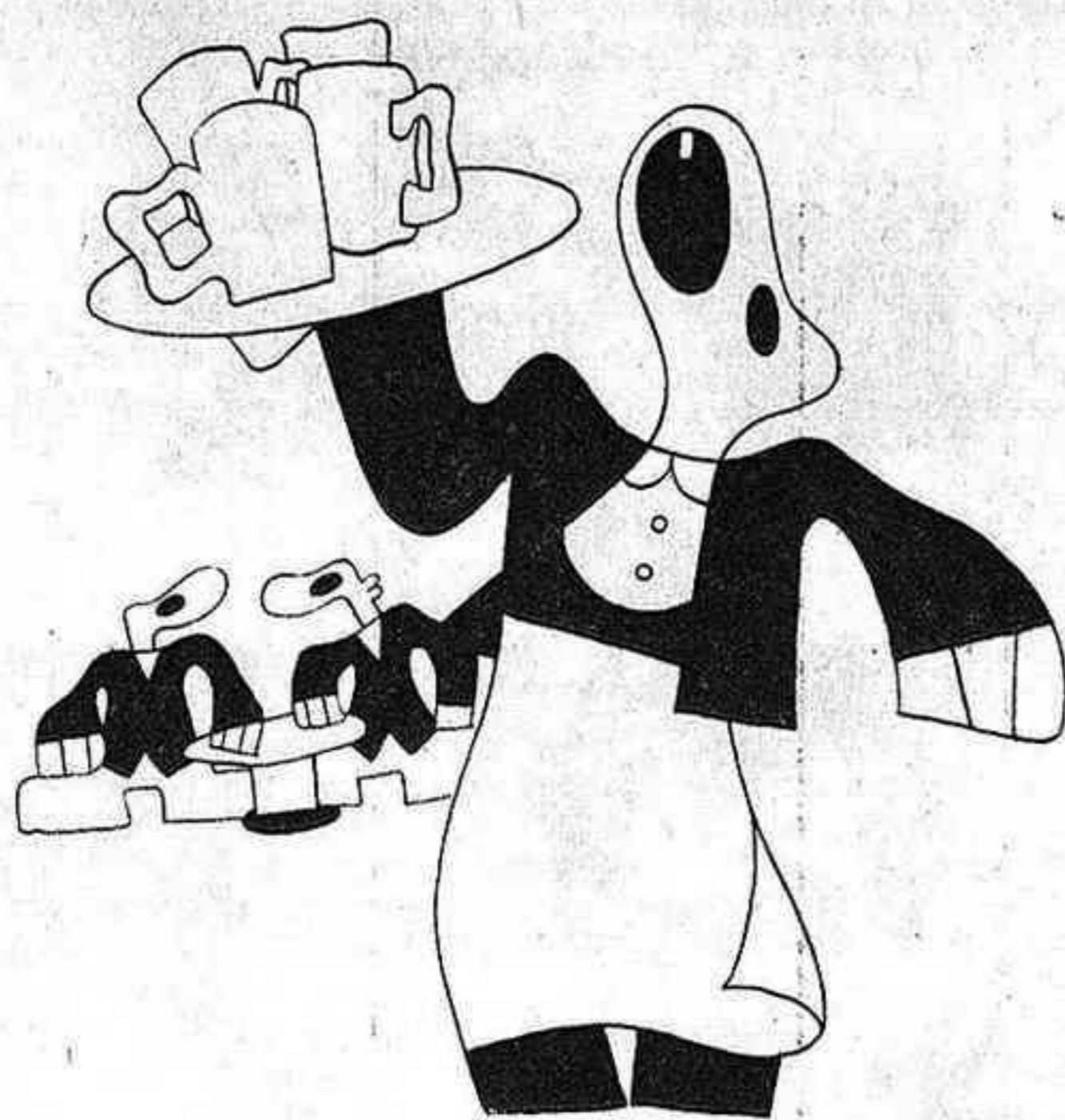
EL MAL EXEMPLE

(Dibuix de Corc)

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY, LXII

NUM. 3084

APRECIACIONS

(Dibuix de Guasp)

- Aquells quatre de Munic!
- Reno i quina torradora.

E D I T O R I A L

DOLÇA CATALUNYA

L'altre dia, mentre les emissores barcelonines radiaven «L'emigrant» amb aquella tendresa sentimental que l'ebonita dels discs imprimeixen suara a les melodies flairoses de la tragèdia que masteguen, s'apagaren inopinadament tots els llums de París.

I vostès diran: Què té que veure una cosa amb l'altra?

Paciència, senyors camarades, paciència.

La relació de continuïtat tangible en aquestes dues qüestions tan puerilment comparades a primer cop d'ull, és evident i innegable, sinó que per palesar-ho degudament ens cal que el lector, com el seu propi nom indica, segueixi llegint.

Bé, doncs! En apagar-se els llums a París, les ràdios de la Ville Lumière varen co-

mençar a emetre amb superheterodina insistència, sense paràsits ni impedàncies, uns esgarips esgarifosos que posaven la pell de caldo de gallina blanca (abans gallina d'or) «Caldolla».

Figureu-vos que les ràdios de París començaren a dir:

—Barcelonins! atenció barcelonins. Hi ha perill de bombardeig.

—Com s'entén (dirà el lector) que les ràdios de París s'adrecin als barcelonins perquè s'apaga la llum a la capital de França?

—Doncs és senzillíssim (responem nosaltres), la ràdio de París s'adreçava als barcelonins i d'altres catalans i murcians residents a França, o sia, als que defensen l'honor de la República i de Catalunya de París estant, arrostrant el perill que el problema sudeta projecta amb

sombres sinistres, sobre tots els sudetes voluntaris que al món es fan i es desfàn.

El bo del cas és que com un llampec d'inspiració, una interfècia ràdiofònica donà esplai a l'angoixa dels catalans de Catalunya enfora que sentiren barrejats amb els esgarips de la ràdio francesa alguns mots solts de «L'emigrant».

Quan un de tu s'a-

[llunya d'enyorança es mor! I després fragments de la dona a la rera-guarda i allò del servei de recuperació...

Etc., etc....

Total, que al baixador de Gràcia ja es succeeixen les entenedidores escenes dels nou vinguts o dels vell tornats. Nosaltres, culminant la melodia de «L'emigrant», els diem quan arriben: Adéu siau!

El Destí

Decididament, l'Impero està de pega. Ahir hagué de sacrificar Austria a la voracitat del seu aliat Reich el tercer. Avui... No ens anticipem. Limitem-nos a donar compte de certs telegrams que hem pogut interceptar gràcies al nostre magnífic servei d'espionatge. Llegiu-los:

Berlín, 13.—Fidel Kompromis Konvingut konvé kanviar mapa. Komenço kolònies o komenço Dratz Match Osten? Heill—Hitler.

★

Roma, 15.—Colònies, no! Comença Dratz, etcétera. Demostra Democràcies Domines Demagogia Demonstrada Dilluns Dotze.—Evviva.—Mussolini.

★

Berlín, 16.—Kolossal mobilització. Kauré damunt Komintern a Praga.—Heill—Hitler.

★

Roma, 17.—Para el Karro, punyeta. Camines pedregam altra vegada. Praga reconegué Impero.—Mussolini.

PROTECCIO FEIXISTA

—Així el Generalíssim no dóna als «caballeros mutilados» ni una mica de menjar?

—Sí, home, fixa't; els dóna un plat.

(Dibuix d'Alloza)

Què és Berchtesgaden?

Hitler, en realitat, no s'amaga pas a Berchtesgaden, sinó a Berghof, que és una casa d'estil rústic a 900 m. d'altitud, a la falda del Salzberg, «la muntanya de sal», que domina a l'est, no lluny de l'antiga frontera austriaca, el bonic poblet de Berchtesgaden. Abans, els turistes anaven a aquest poble per dirigir-se, més al sud, al bell llac de Königssee, d'aigües verd-fosc, que reflecteixen els enormes penya-segats que el volten.

Ara és altra cosa. Els visitants són més nombrosos, però van a Berghof. A uns 500 metres del portal d'entrada són deturats per una barrera que guarden, nit i dia, sentinelles armats. Allà han d'esperar, segons el parer dels guardes, a ésser prou nombrosos per formar una columna de quatre de fons. La barrera és aleshores oberta i la columna es posa en marxa sota una bona escorta. Travessa, primer, un grup de construccions noves, una caserna, oficines, una mena de fortí, un cinema per als milicians, i arriba a una terrassa tancada per una segona barrera, guardada militarment com la primera. Allà els turistes s'han de sotmetre a un escorcoll individual i, després d'això es tornen a formar en columna i són admeses a desfil·lar al llarg de la paret baixa que tanca el jardí de Berghof, des d'on poden veure, a través dels arbres, la casa, de grans balcons de fusta.

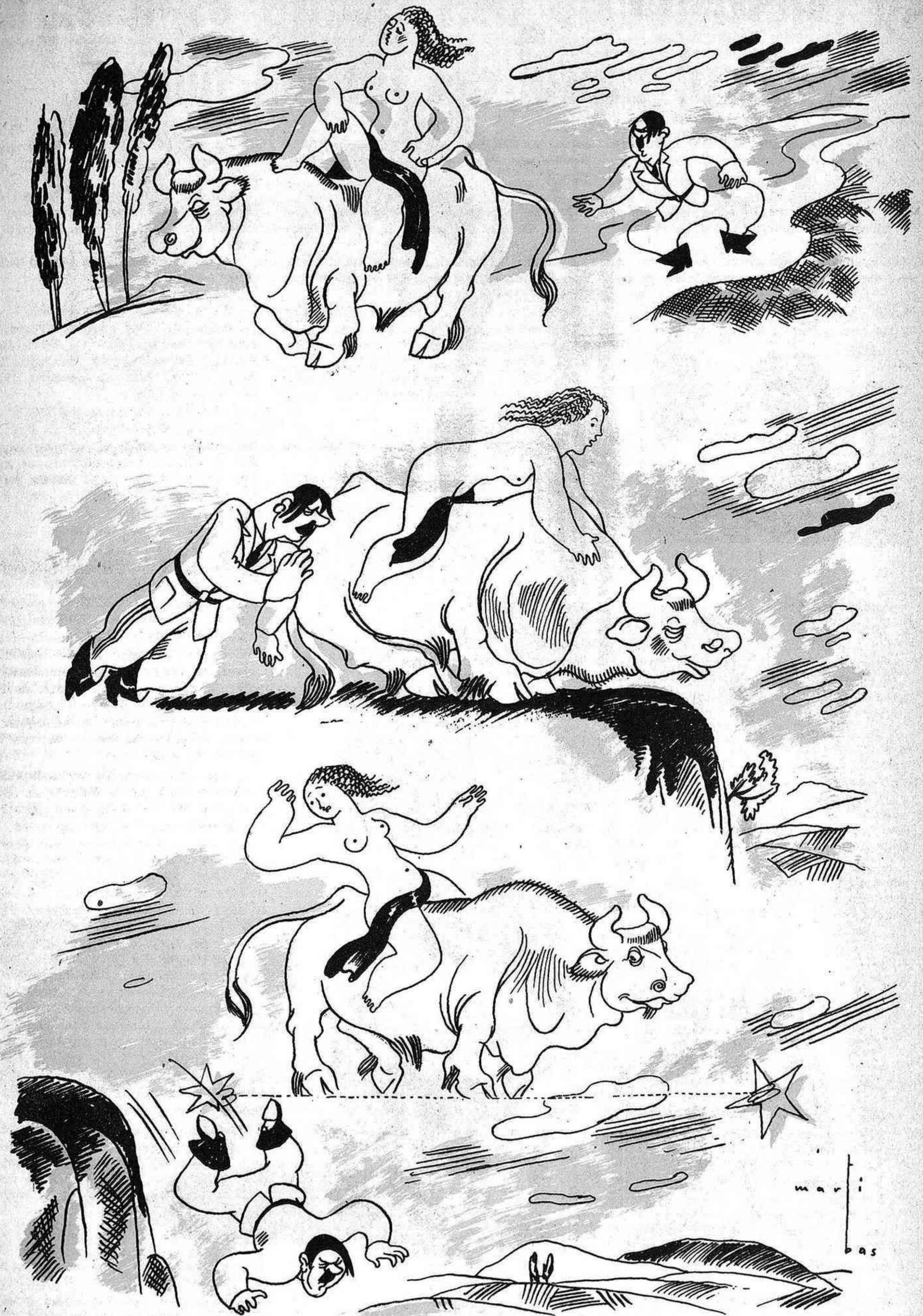
Per algunes caravanes privilegiades el Führer surt a la porta de la casa i saluda aixecant el braç. Els turistes no es poden deturar, tornen a baixar el pendent per un altre camí i allà han de passar per una altra barricada.

Es comprèn, així, que el Führer, encara que Mr. Chamberlain és un home de tan bona voluntat, el convidés per la segona entrevista a Godesberg per a evitar-li fatigues i formalitats que, repetides massa sovint, podrien ésser fatals a un **venerable** viellard com ell, que diria Pagnol.

—Admiro els alemanys amb això de la selecció de la raça.
—Sí, a tu t'agrada que et tractin com als cavalls, gossos i altres animals.

(Dibuix de Porta)

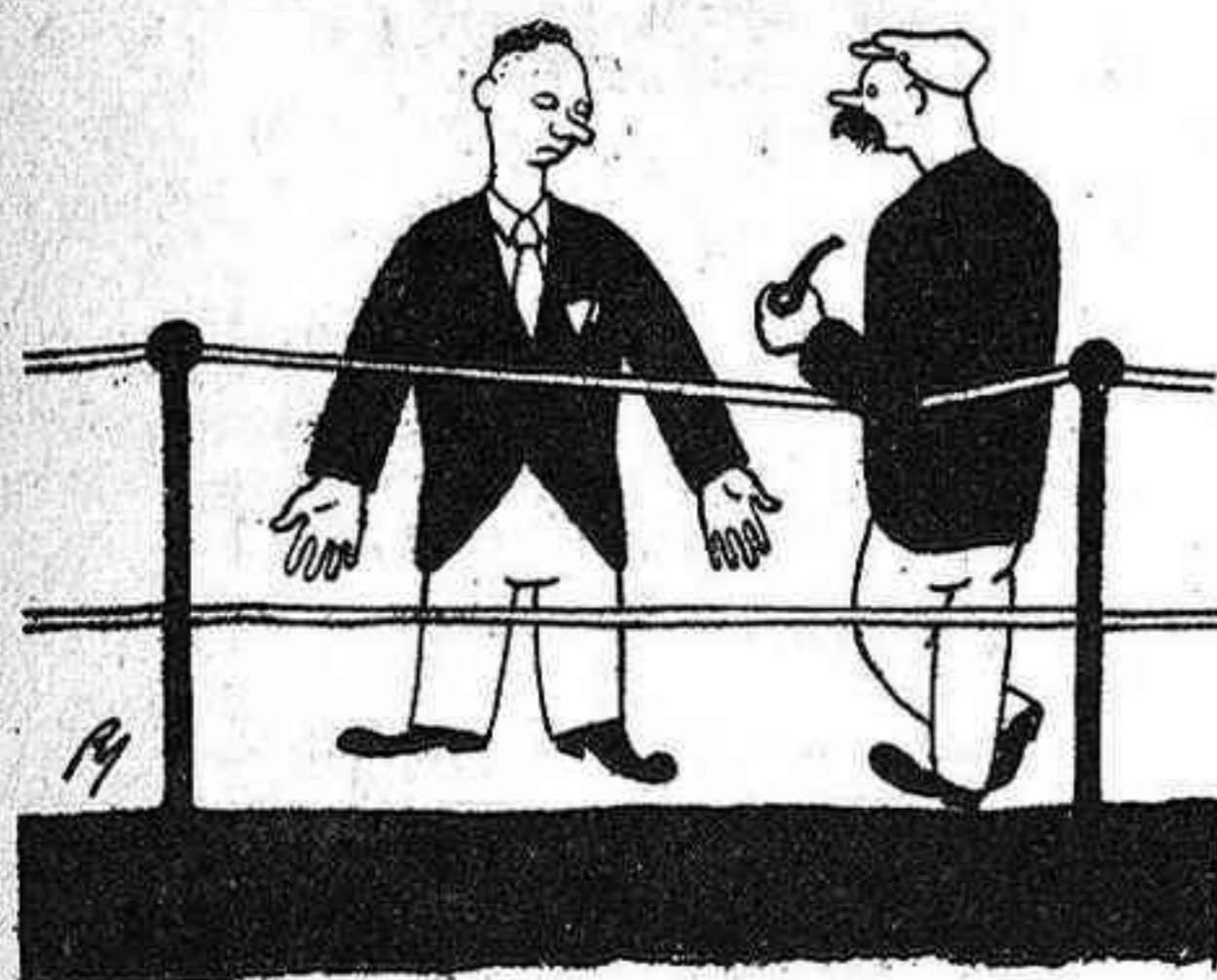
El rapte d'Europa

(Dibuix de Martí Bas)

La futura reunió dels quatre es celebrarà ja al capçal del llit del führer

Quan la pròxima crisi europea, preveiem que Hitler tornarà a reunir els governants. Aleshores, en lloc de cridar-los a la seva torra de Berchtesgaden o bé a un hotel de Munic, la conferència bipartita, tripartita o quadripartita es reunirà al peu del llit del «führer».

Hitler opinarà, segurament, que no val la pena de llevar-se. I al primer missatge de

—Ell em va dir que a quarts de quatre m'escanyaria.

—I us va escanyar?

(Dibuix de Riera)

Chamberlain, respondrà en aquests termes: «Us rebré amb molt de gust. Us espero al llit. Veniu a despertar-me cap allí a les nou del matí. (Signat) Adolf.»

Chamberlain es proveirà de resignació i del paraigua i agafarà l'avió a Croydon. En arribar a Berlín, anirà a trucar a la Wilhelmstrasse.

—Hi fóra «herr» Hitler?
—Està dormint, encara.
—Ja passaré a l'habitació.
—Si és així, passi.

I el «premier» de l'Imperi britànic seguirà l'ajuda de Cambra a les habitacions particulars del «führer». Aquest estarà roncant desesperadament. Chamberlain, mig de punyetes, entreobrirà els finestrons i s'acostarà, respectuosament, al llit dictatorial.

—«Herr» Hitler...—i li tustarà, sucument, l'espatlla.

El «führer», que somniava que reivindicava les minories alemanyes del Japó, es despertarà llançant un crit terrible:

—Heil Heil!

I un gran badall. Tot desemperesint-se i fregant-se els ulls, prendrà Chamberlain per l'ajuda de cambra.

—Porta'm l'esmorzar!—dirà, imperatiu.
—Perdó...—objectarà el «premier».
—Ah, sí! Vós sou l'anglès. No recordava que us havia donat hora. Però no tindreu pas inconvenient, suposo, en què mentrestant esmorzi.

—I ara! No us estigueu de res.
—Després, encara no han arribat els altres. (Cop d'ull al rellotge.) Daladier va dir-me que arribaria a quarts de deu...

—I Mussolini?
—Dorm ací al costat. Penso que entrarà dintre de poc.

Efectivament, la porta s'obre i entra Mussolini lluint un esplèndid pijama, de color

negre, amb el feix brodat. S'acosta al llit i, familiarment, clava una patacada a Hitler, dient-li:

—Hola, noi. Has dormit bé?

Després, adreçant-se a Chamberlain, li diu:

—Suposo que em permetreu fer els meus cinc minuts de cultura física.

I no havia respost encara Chamberlain, que el «duce» ja estava estirant els braços i arronçant les cames.

Mentrestant, Hitler devorava unes torrades amb margarina amb la mateixa fúria que si es tractés d'una minoria alemanya. El «premier» anglès estava un xic cohibit.

Mussolini, acabats els exercicis, pregunta:

—No us farà res que m'afaiti, no?

Chamberlain, sol·licit:

—No tinc cap pressa.

—Mentrestant, podem anar parlant. Oi, Adolf?

Però Adolf, llest el desdijuni, ja tornava a roncar. L'entrada de Daladier va despertar-lo, a l'ensens que Chamberlain sospirava amb aire d'alleujament.

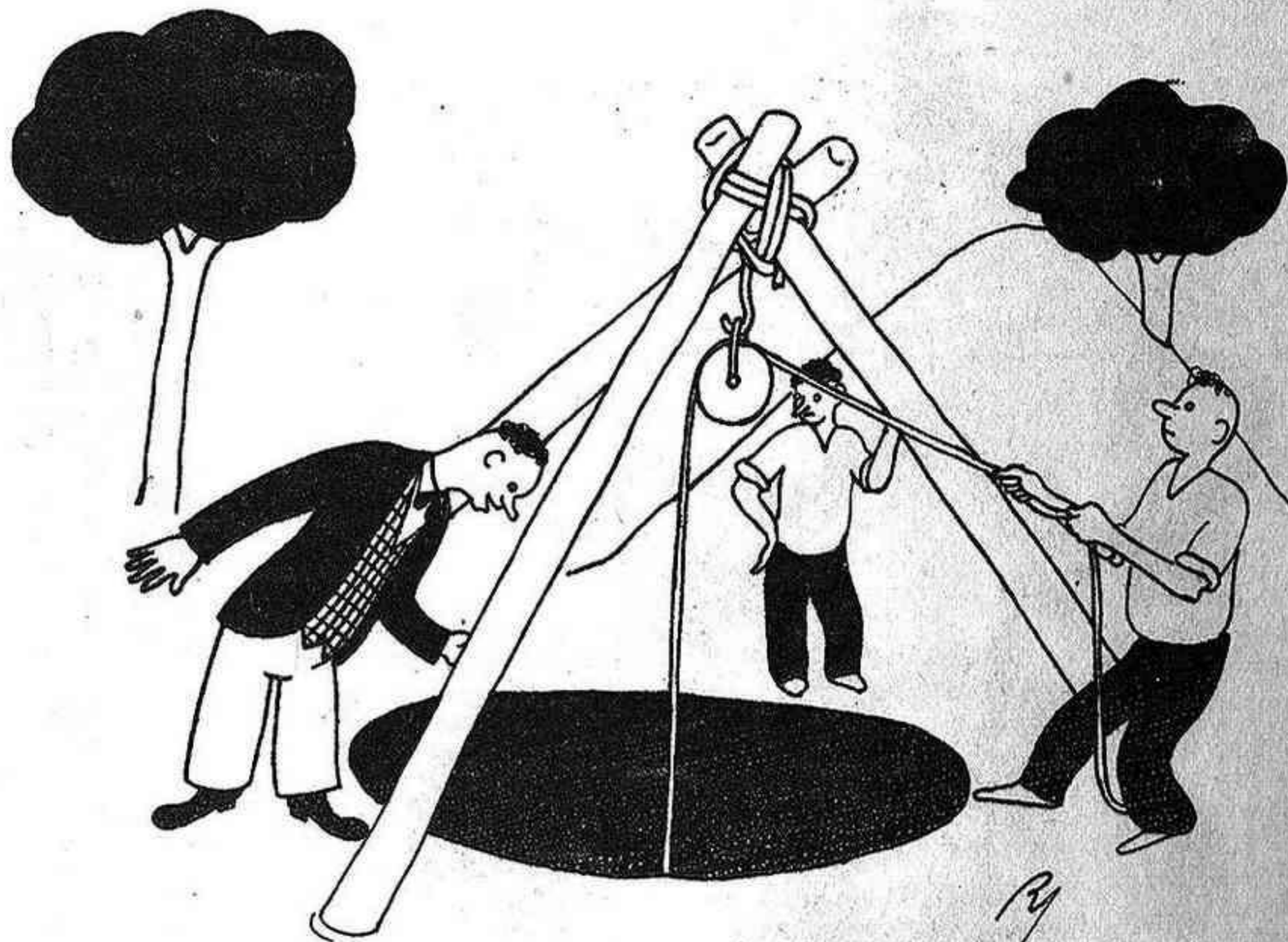
—Ja hi som tots! —digué Hitler—. Amb el vostre permís, no cal que em llevi. Tu, Benito, seu aquí damunt del llit. Vós, Daladier, acosteu aquell bagul i seieu al seu damunt.

Mussolini esbufegava per entre la capa de sabó que li cobria les galtes i la barba. Amb un esquitx, va tapar un ull a Daladier.

—A veure, una tovallola!—va cridar el «duce» a Chamberlain.

El primer ministre anglès, sol·licit, cuità a allargar la tovallola a Mussolini.

Daladier, fill del poble que edificà Versalles, estava un xic intimidat per aquell aire de plebea intimidat. De tant en tant, donava una ullada al seu còlega britànic. Però aquest no feia altra cosa que sospi-

—Ja l'acabeu?

—En què ho heu conegut?

—Home, com que veig que la corda ja toca al fons!

(Dibuix de Riera)

rar en veu baixa, mentre anava remugant: «Tot sigui per la pau! tot sigui per la pau!»

Mussolini s'havia tret la jaqueta del pijama i es donava una vigorosa frega de colla a l'esquena. Allargà l'ampolla a Daladier, tot dient-li:

—Vos que sou un home enèrgic, voleu friccionar-me?

I a Chamberlain:

—Doneu-me aquella samarreta.

I Hitler ja s'havia adormit novament, i ara somniava en veu alta: «El Sarre, Renània, Àustria, Txecoslovàquia, Espanya, Europa, Àsia, Àfrica, Amèrica, Oceania, l'Univers, els móns siderals...»

I patapam!, va caure del llit.

Gran esverament dels altres tres. Mussolini, d'una grapada, el puja novament dalt del llit. Chamberlain, pudorós, es tapa els ulls, car el «führer» té el costum de dormir nu. Daladier només fa que dir: «Nom de Dieul, nom de Dieul...»

El «duce» té tard. Hitler vol començar la conferència, però hom ve a advertir-lo que fa tres hores que no ha pronunciat cap discurs. Els dos dictadors acorden deixar-ho per un altre dia. Daladier i Chamberlain anaven a protestar lleugerament, però Hitler els interromp:

—No us farà res, oi, que em vesteixi?

I d'una revolada aparta els llençols.

Chamberlain, avergonyit, surt de l'habitació, ensopegant amb la gibrelleta. Daladier, perdudes les maneres versallesques, el segueix renegant simplement com un carreter de les «Halles».

I vet ací com fracassarà la futura conferència tripartita dels quatre.

I Europa?

Europa, bona.

ESQUELLINCS

PETICIÓ DE CUA

«Mare, jo vull una cua,
prò que sigui de debò;
no pas com la que s'afua
i a cada moment recua
a la tenda del carbó.»

Vull una cua ben nua,
o potser amb pèl de bon to,
tan forta com una grua,
amatent com una puca,
i que em surti del carpó.»

«¿Què faries de la cua
quan la tindries, minyó?»
«Què en faria? Revatua!
Mare, torneu de la rua
i us en donaré raó.»

Ja em veig com un que no sua,
fent les coses molt millor.
La punta, peluda o nua,
cap al meu clatell s'afua
i em grato si hi tinc picor.

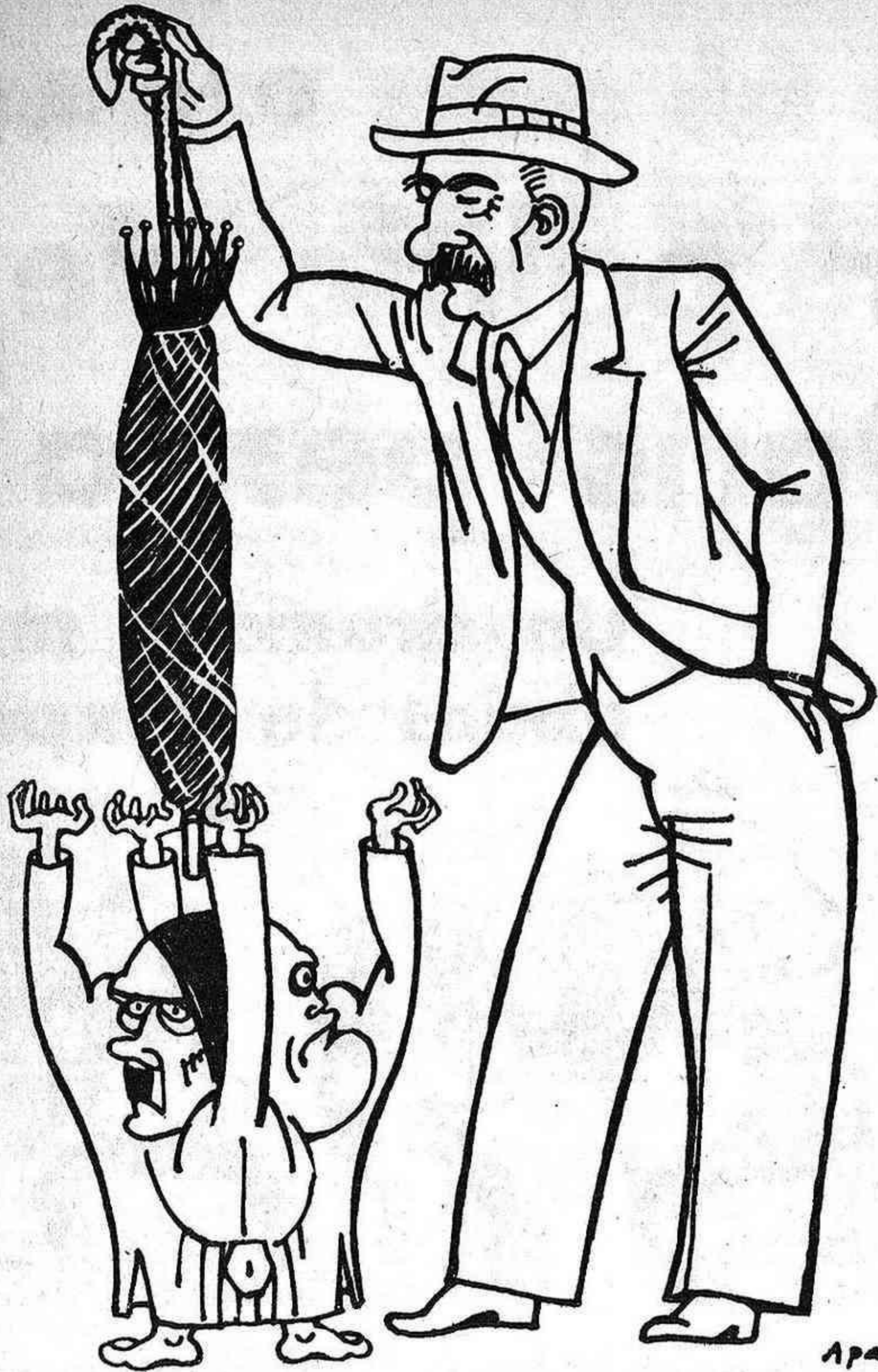
Quan em canso tot fent cua,
enrotllo la meua i —oh!—
l'home cansat se situa
i en l'espera continua
assegut com un senyor.

La teca que tant hom grua
pinço de lluny (no ho feu cór-
rer) amb la punta de la cua:
un gat, una cacatua,
un pa de munició.

I quan el cel que traspua
ens remulla amb el seu plor,
amb un diari i la cua
puc sallar, com la falua,
sota el paraigua millor.

Mare, jo vull una cua
i us n'he donat la raó.»
«Com la vols, bullida o crua?
Repareu bé si el noi sua:
no té cap i cerca cua.
Aquí tens un cap-i-cua,
i, apa a prendre la frescor!»

HORTENSI

Apa.

L'ESPASA DE DAMOCLES

(Dibuix d'Apa)

Alpresa

(Dibuix d'Alpresa)

L'EIX

Hitler — Som-hi?
Mussolini — Espera't que em tregui la camisa!

ELS AUSENTES

(Dibuix de Corc)

ON ANIREM A PARAR?

El tresor polític de Catalunya ha d'ésser tret de París per a salvar-lo de la guerra

Un dramàtic míting al "Café de la Rotonde" abans de l'expedició dels involuntaris catalans

Si per alguna cosa bona han servit els perills de guerra europea que, mentre anem posant amb tota mena de precaucions una lletra rera l'altra, agiten els dies i no deixen dormir les nits d'Europa, ha estat per fer sentir els imperatius del deure a les reserves que Catalunya havia portat a l'estranger per tal de preservar, així com ho hem fet amb el tresor artístic, el tresor intel·lectual de la nostra pàtria.

Però així com el tresor artístic es manté quiet, reservat i diríem inconscient dels deures de l'hora, el nostre tresor polític i intel·lectual s'agitava inquiet de pensar els perills que, sense cercar-los, molt al contrari, correria si no feia l'ull viu.

Es per això que el Café de la Rotonde, de París, ha viscut uns dies tràgics, i en una assemblea històrica, celebrada a l'hora de l'aperitiu, fou declarada la Pàtria en perill.

LA PATRIA EN PERILL

La cosa anà de la següent manera: Era, com hem dit, l'hora de l'aperitiu; però, com no hem dit, l'hora de l'aperitiu vesperal. París, el París de Maurice Chevalier, apareixia sobtadament sumit en les tenebres; els reservistes bevien, en companyia de les famílies, allò que els Tres Mosqueters en deien **le coup de l'étrier**, disposats a anar a les fronteres a defensar la Pàtria. En la penombra del Café una veu, en català, digué de sobte:

—Es absurd! Es que en el món no podrà haver-hi un sol lloc on estar tranquil i conservar els fills? Que no veuen el que passa a Espanya? Si Briand visqués... Aquesta gent ens volen perdre.

En sentir això, totes les penyes dispersades pel Café es varen apropar a l'orador i es va improvisar el debat, que no reproduïrem íntegrament perquè de moment no varem

creure que tingués tanta transcendència. No recordem més que algunes frases soltes llançades en la semi-obscuritat, que no permetia veure bé qui les pronunciava.

—Senyors —digué un senyor que per la veu semblava un estadista en congé—. La situació és intolerable; aquesta actitud bèl·lica de França va dirigida directament contra l'Espanya republicana. Això és la violació d'una manera descarada de l'acord de no intervenció. (Aplaudiments. El **garçon** diu: Val!)

Tota aquesta mobilització, tota aquesta faramalla bèl·lica, aquestes precaucions contra els bombardeigs aeris, van directament dirigides a nosaltres; són una immisció, he dit, senyors, una immisció (rumors) en els afers interns d'Espanya, perquè, si ve la guerra, si els avions alemanys bombardegen París i es compleix aquella vella profecia que un temps havia estat la riota dels incautes, però que jo sempre he considerat seriosament, aquella profecia que diu:

«París se enciende.
Se enciende París...»

(cants del París se enciende, els clients del café corren als refugis, excepte els espanyols, que aquanten estoicament l'amenaça.)

Si passa això —continua l'orador—, on anirà a refugiar-se el tresor polític i intel·lectual de la República i de la Generalitat? Ah, senyors! Nosaltres, que érem les reserves de la nostra pàtria per quan hagués acabat la guerra i els homes d'allà baix, exhaustes, depauperats, rosegats d'odis, es veïessin impossibilitats de continuar, nosaltres, ben peixats, ben alimentats, forts, veient les coses per damunt d'odis mesquins, amb bones amistats en ambdós bàndols, érem els destinats pel Destí, perquè jo, senyors, en quant a Déu sóc escèptic, si no francament ateu, per organitzar la pau i ocupar els destins.

Però ara, què farem? Hem de fugir del foc per caure a les brases? Ens hem d'exposar, amb un heroisme inútil, a romandre a la nostra trinxera, posant en perill unes reserves precioses (ovació) o bé ens hem de presentar a la nostra pàtria abans d'hora, abans de la nostra

hora, exposant l'esdevenidor als innombrables perills d'una guerra que no s'ha fet per nosaltres? Ah! (ovació) Ah! (molt bé). Heu's ací un dilema. Es per això que jo crec que ja és hora que valerosament declararem la Pàtria en perill, perquè si esclata la guerra europea es trobarà davant d'aquest terrible dilema: o ens quedem ací arrostrant els perills dels bombardeigs, posant en perill les reserves que som (ovació), o bé tornem a Catalunya abans de la nostra hora, posant igualment en perill les ja tan esmentades com precioses reserves.

Es, doncs, senyors, des d'aquest moment que la Pàtria està realment en perill. Jo crec, però, que el nostre deure està allà (l'orador assenyala amb el dit).

UNA VEU.—No, senyor, que és allà (senyala amb el dit en una altra direcció).

L'ORADOR.—Bé; a les fosques m'havia desorientat; això de què la Ville Lumière no funciona... Gràcies a l'amable interruptor no ens n'hem anat cap a Alemanya, on encara

hi haurà més patacades. I ara jo pregunto. Si la Pàtria està en perill i nosaltres no vacillem en anar-hi abans que ens cridi, no tenim dret a l'agraïment de la Pàtria, dels patriotes i dels compatriotes? Què ens donaran que ens sàpigui bo?

UNA VEU.—La Medalla del Valor.

UNA ALTRA VEU.—Calla, Dençàs, que parlo seriosament.

UNA ALTRA VEU.—Papà, no t'embolis, que l'Odó i jo estem compromesos en les lleves.

L'ORADOR.—Ja me'n recordo, Víctor: Don Niceto i jo us enxufarem; però deixa'm continuar, que feia un discurs. On era? Ah, sí. Què ens donaran? Què els donaran als nois de la Mare Pàtria? Ens donaran, simplement, el Govern (ovació dempeus). No voldran pas que passem per menys. Els homes d'allà baix estan gastats i cansats i necessiten homes frescos. I quins homes més frescos que nosaltres poden trobar? I el poble, direu? El poble de Catalunya està al costat nostre, sinó que és a l'altre costat. I

amb el temps que fa que no ha vist un Amadeu!

Anem, doncs, a fer Govern; les circumstàncies actuals ens obliguen a sacrificar-nos un cop més i a fer un Govern prematur; un Govern setmesó.

Aquesta és, precisament, la nostra força. Ningú no ens la discutiria si diguéssim que som mesons i que estem sota la protecció de la mesoneria internacional. Doncs bé; som més que mesons: som setmesons i estem sota la protecció de la Setmesoneria internacional, i gràcies a ella, farem, no solament la pau, que és ben poca cosa, sinó les paus, que ja és una mica més (gran ovació).

Ara passarem a Precs i Preguntes.

UNA VEU.—Demano la paraula.
L'ORADOR.—Té la paraula el senyor Ventura Gassol.

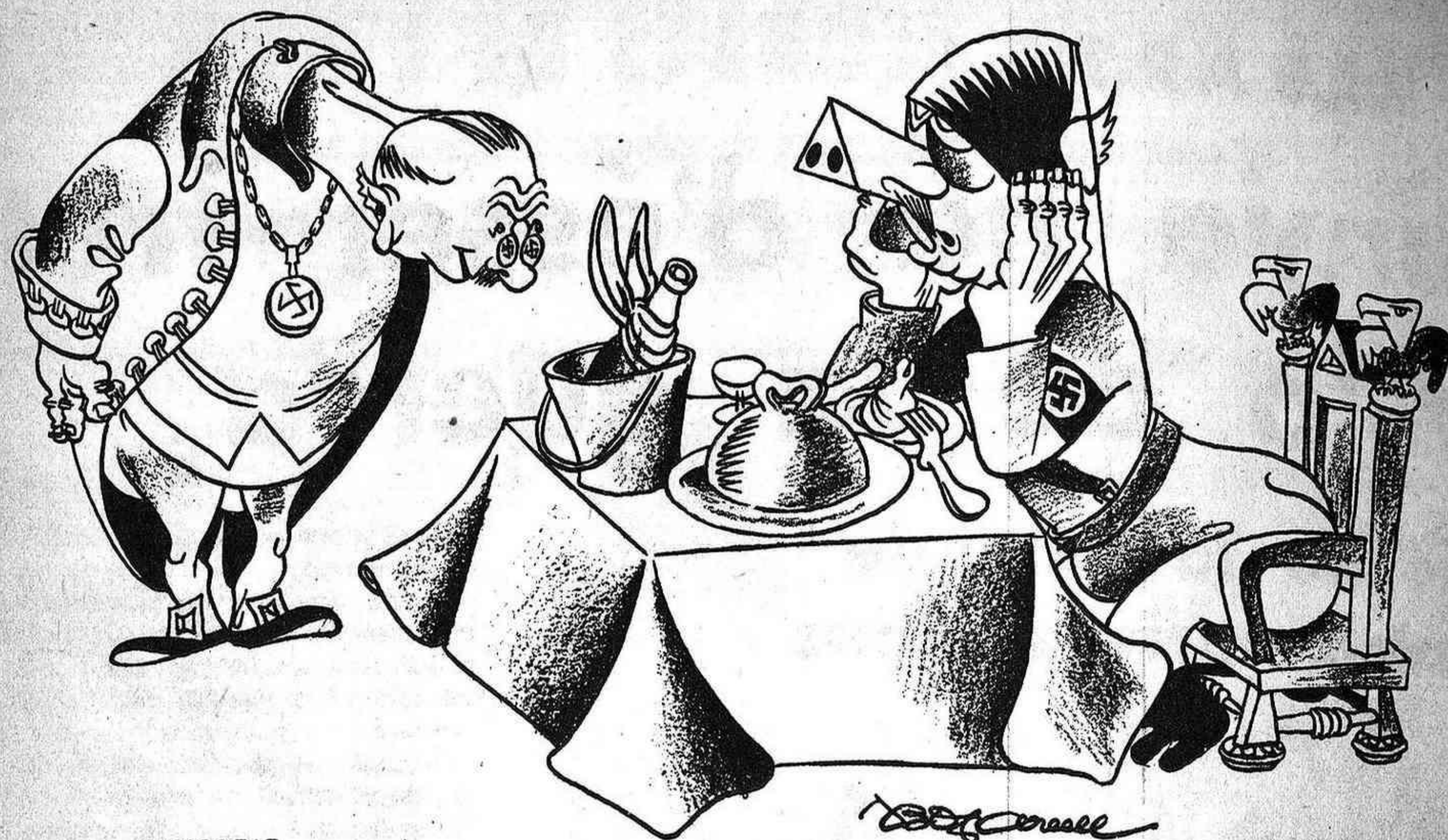
LA VEU.—En la reconstrucció de la Pàtria a la llum de les tombes flamejants voldria que se m'encarregués del renaixement cinematogràfic; he sentit a dir que en Cecili B. de Mille era una peça al costat meu, si jo em decidia a fer cinema. I com que hi ha la Paulina Singerman...

L'ORADOR.—Però la Paulina és actriu de parla castellana.

LA VEU.—Naturalment! Qui parla del cinema català? I ara!

UNA ALTRA VEU.—Jo voldria el contracte per a la reconstrucció dels Camins de Espanya; em sembla que m'he acreditat prou amb la dels «Camins de França». Llàstima que els hagués hagut de construir en català, tan poc llegit; però ara el riou ambient cosmopolita que portarem em permetrà escriure els nous en castellà.

TOTS.—Oh dolça Catalunya, Pàtria del meu cor, qui de França s'allunya d'enyorança es mor,

CURIOSITAT

Hitler — I què opines, tu? Hi haurà guerra?

(Dibuix de Bofarull)

CRONICA DIPLOMATICA

La Pau ha mort. Visca la Pau! - Junta de rabadans... - Europa encara compta amb grans stocks de territoris per a satisfer els insatisfets. - Aquest brut de Cambronne

Em diuen ací a Londres que a Barcelona havia viscut un setmanari titulat «El Be Negre», que dispensava una condecoració —el Tussó Negre— als homes il·lustres, i que en aquesta Orde hi havia diversos graus segons els mèrits que els esmentats il·lustres homes havien contret. Si això és cert i no m'enreden, és ben cert que hi ha dos homes al món que mereixen el Gran Cordó, la banda i la creu de Gran Llepa de l'Orde del Tussó Negre! Ací i a París han tingut una recepció magnífica mirobolant, com no se n'havia vista mai cap des de l'armistici de l'11 de novembre del 1918, i es perquè aquest armistici és un armistici que és més armistici que l'altre armistici, perquè al cap i a la fi l'armistici del 18 acabà amb una pau de vint anys, mentre que aquest acabarà amb la pau eterna.

★

Ara han de venir les festes d'aquesta pau guanyada amb la suor d'altri. Sembla que seran esplèndides. A França hom ja parla d'excomunicar Santa Joana d'Arc amb unes festes que superaran les de la seva canonització, i seran cremades les restes de Monsieur Clemenceau, i de les cendres en fabricaran sabó de Marsella. A Anglaterra cremaran els llibres de Lord Byron, l'eixelebrat poeta que, morint per la independència de Grècia, va ésser causa que les criatures agafessin aquestes pretensions que ara han estat a punt d'encendre el món. Es diu, fins i tot, que Anglaterra es proposa demanar a Grècia l'extradició del cadàver i, encara que Grècia no té es-

tablert el règim d'extradicions, es creu que en un cas semblant no es negarà a respondre com cal a la invitació d'una Potència que fa tremolar el món només de pensar en les cessions de territoris d'altri que encara pot fer.

★

Hom deia ací, abans de la darrera **enceirona**, com diuen el castellans, de Munic, que en l'entrevista de Godesberg, quan Hitler mostrà a Chamberlain el mapa retocat de Txecoslovàquia, el Premier anglès li n'havia presentat un de l'illa de Santa Elena. Això, com s'ha pogut veure, era una pura calúnia llançada contra un vellet que, tot i els seus anys, encara fa un golg que Déu n'hi doret.

També s'havia fet córrer, com a solució de gran eficàcia, per a acabar amb el racisme d'un cop, tirar al dret, salvar el dret i resoldre la qüestió obligant les alemanyes a casar-se amb negres i els alemanys amb esquimals (esquimals o esquimals, a elecció). Però l'absurditat del projecte salta tot seguit a la vista perquè és inconcebible que tirant al dret se salvés el dret. Es que tirant al blanc se salva el blanc? Es necessita ésser molt mal tirador; i els Quatre han demostrat tot el contrari.

★

La Pau està salvada. Per gaire temps? Es això el que preocupa les cancelleries. De moment, encara hi ha al galliner una colla de petits Estats bons minyons i saberosos que

tenen minories alemanyes o germàniques. Hi ha Bèlgica i Holanda, que a més a més tenen un imperi colonial molt bonic; després, hi ha Romania, i Sèrbia, i els Països Escandinaus, i els Balcans. I quan s'acabin les petites Potències, és que no n'hi ha a les grans?

Es que es poden tolerar els sofriments dels alemanys a Alsàcia Lorena, on hi ha la Línia Maginot, dels de Rússia, dels viatjants de comerç alemanys que veuen la padrina corrent tot el món?

Però per ara encara no està pas resolt el problema txecoslovac. Són massa els alemanys que fugint dels països sudetes s'han internat a Txecoslovàquia. Aquestes minories caldrà també alliberar-les, alliberant el terreny que trepitgen i aquesta ha d'ésser la feina urgent dels Quatre que, si no, no haurien fet res. I les minories alemanyes d'Alemanya, qui les alliberarà?

Diu la dita catalana: «Junta de rabadans, ovella morta»; les feines no s'han de deixar a mig fer.

Pel que fa a França, aquesta feina era necessària i urgent, perquè en la seva història hi ha algunes taques que cal esborrar, com la de Francesc I a Pavla i especialment la del brut del general Cambronne, que encara ahir, quan jo li deia que havíem salvat la pau, ens contestà amb una grolleria intolerable:

—La pau? La merda heu salvat!

SAMUEL PICKWICK

Londres, setembre.

"ELS JOCHS FLORALS DE L'HUMOR"

El Jurat, falla que fallaràs, ja té enllestit el fall sense una falla

El nombre d'anècdotes rebudes ha sorprès al director de l'Observatori astronòmic del Tibidabo

Si res no falla, en el número pròxim publicarem el fall

Un dia o altre pensàvem que la gran desgràcia ens hauria de caure a sobre i el càlcul no era errat. Coincidint amb el tancament del nostre «Concurs d'Anècdotes del Front i de la Reraguarda», i no sabem si en relació amb ell, ens ha caigut un gran pes al damunt. I no parlem pas del pes moral de la responsabilitat del judici, perquè per aquest cantó ens considerem completament irresponsables, sinó del pes material del paper entre el qual a hores d'ara ens trobem nedant. El concurs, ja ho sap el lector, perquè no pot deixar de saber-ho, ha estat un èxit. Però un èxit més aviat aclaparador. Es per això que escrivim amb aquest estil aclaparat.

L'OFICINA DE RECEPCIO

L'oficina de recepció, que al començament la servíem nosaltres mateixos amb la intenció, després, d'exagerar una mica, va haver d'ésser tancada durant una setmana per malaltia dels receptors. En plena convalescència reprenquèrem les tasques i, quan obrírem la porta del despatx calgué avisar la Creu Roja perquè ens fes la respiració artificial. Materialment ens empassàvem cartes com el que s'ofega s'empassa aigua. El metge ens va dir: «Si continuen amb aquesta feina són al cementiri. Han de tenir en compte que en la tinta dels segells de Correu hi ha anilina, que és una substància tòxica, que la tinta blava-negra es fa amb blau de metil·lè; que en la fabricació del paper s'usa la sosa càustica; que a la goma s'hi enganxen tota mena de microbis. Es perillós; molt perillós aquest concurs; més que no pas anar al front».

Fou aleshores que decidírem demanar un equip de dones a la reraguarda i és gràcies a elles que hem pogut arribar a fer la classificació i el recompte. Val a dir que durant la tasca, encara no acabada, hem inutilitzat sis rellotges comptadors, el comptador d'e-

lectricitat, el de l'aigua i el del gas de l'oficina. Ara usem un metrònom i les nostres col·laboradores compten cartes al ritme de tres per quatre.

EL JURAT

Mentrestant, el Jurat, reunit en sessió permanent, va jurant. De tant en tant, renega; però no pas per la baixa qualitat de la primera matèria; sinó perquè amb la humitat d'aquests dies els punts que hem d'anar donant s'agrumollen i costen de destriar. D'això, naturalment, en pateix la nostra severitat.

Un altra dificultat en què ens trobem és que les nombroses cigarretes i altres suborns que hem rebut, se'ns han barrejat, perquè de moment havíem decidit ésser honrats i incorruptibles, i si a això hi afegiu que les gallines, pollastres i conills vius que hem rebut van d'ací allà, passant d'un fitxer a l'altre... El concursant n.º 38.750.429.163, per exemple, tenia la intenció de comprar-nos amb una dotzena d'ous o amb una llocada

d'onze preciosos pollets de raça Leghorn? Com pot veure el lector, estem vençant dificultats insuperables.

A més, encara hi ha membre del Jurat que es creu que perquè el seu patrocinat guanya un premi, el suborn li correspon a ell i no a la collectivitat.

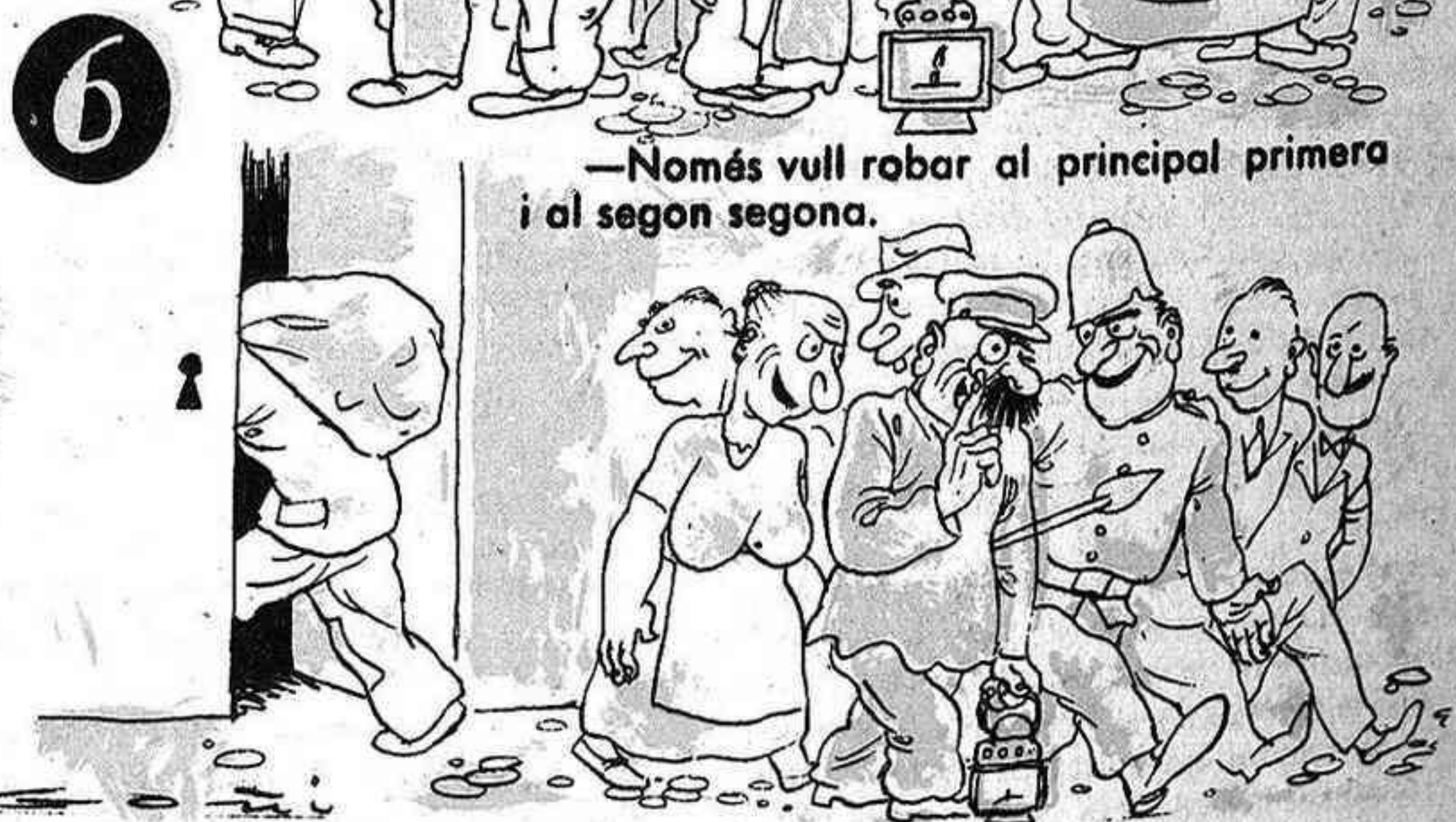
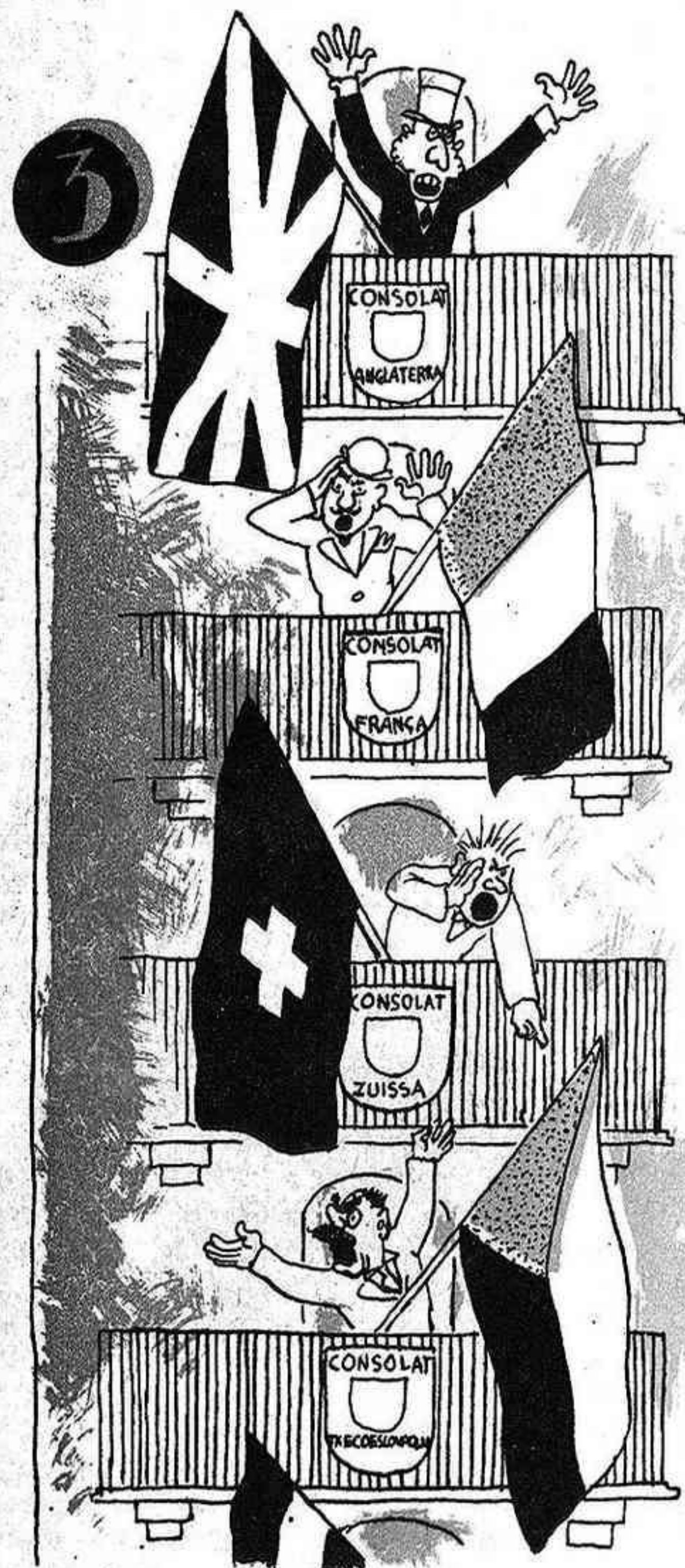
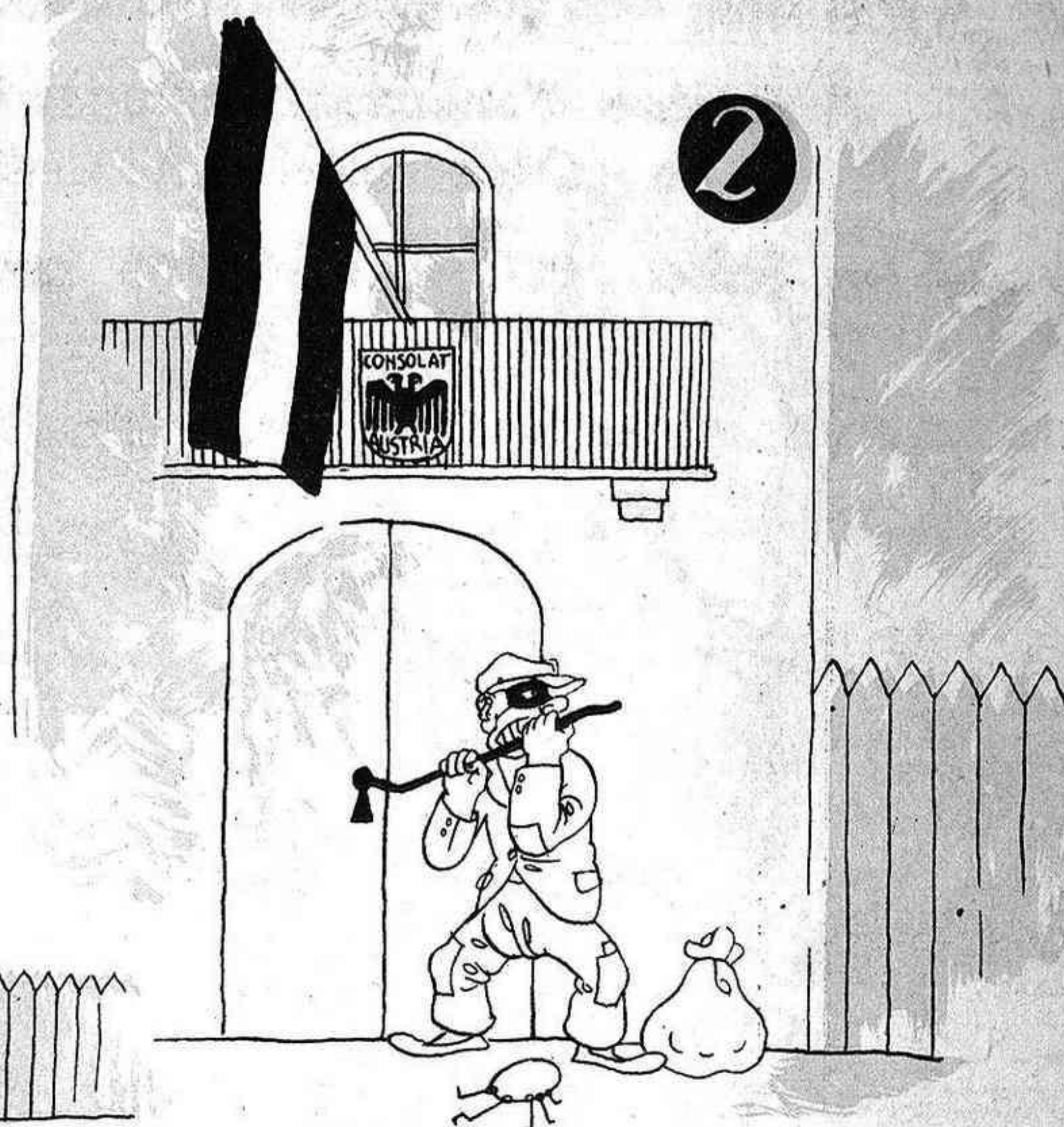
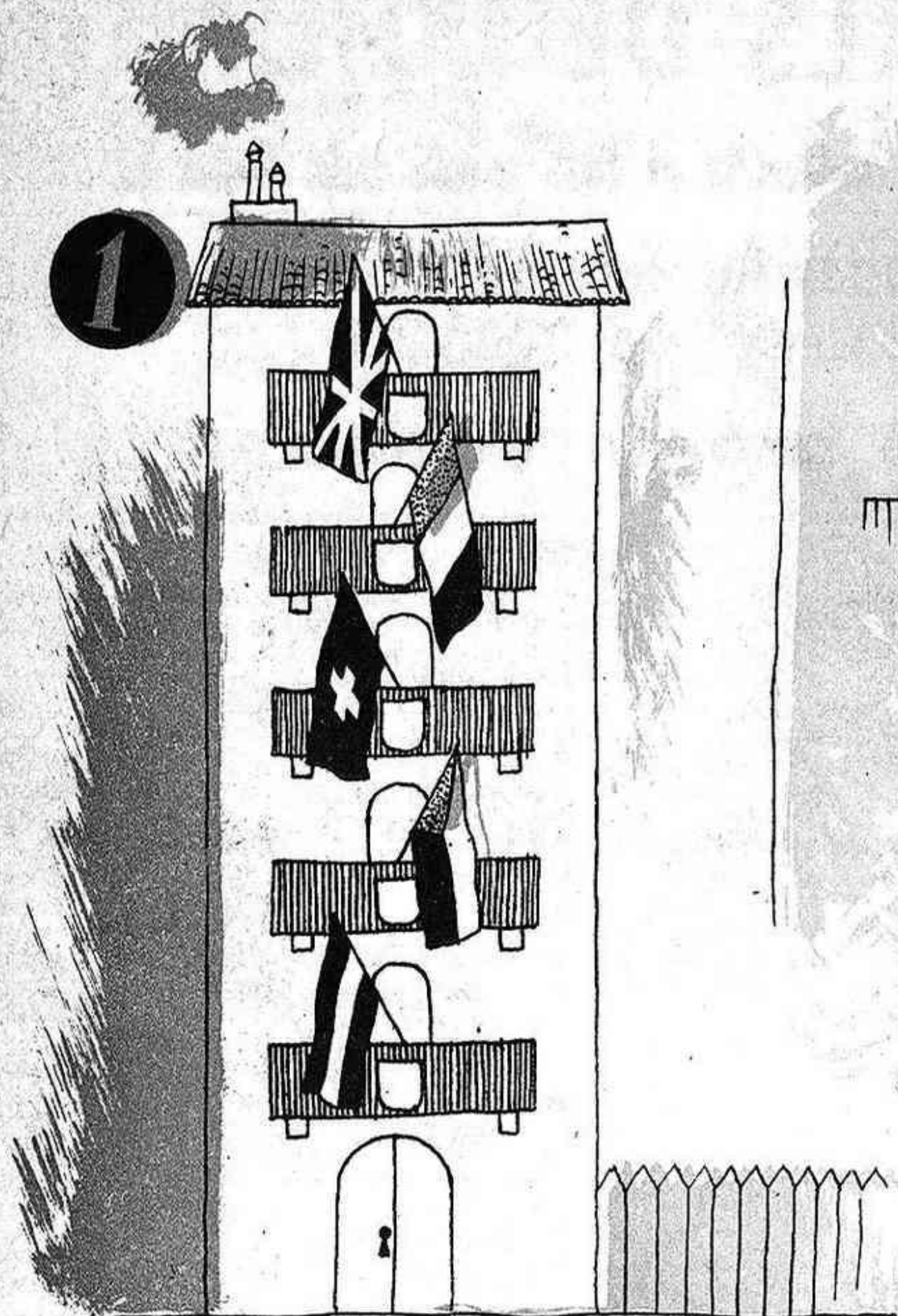
EL NOTARI

Per tal que en donés fe i ens traqués de compromisos, hem llogat, com poden veure els nostres lectors, l'acreditat notari el retrat del qual reproduïm, perquè no hi hagi engany, senyor Antorcho-Incendiarlo Rodríguez del Balduque, que ens ha tramès, d'ofici, i previ pagament segons tarifa, dels preus per a majoristes, el Sindicato de Industrias de la Fe Pública Socializada.

Pel que hem vist, és un notari de confiança i la seva fe, segons ens diu, encara és, de l'stock que tenia abans, quan en venia de l'estranger; acabat aquest, afegeix, té, encara, una bona imitació, una fe de sacarino molt superior a la que usen altres notaris més desaprensus.

EL FALL

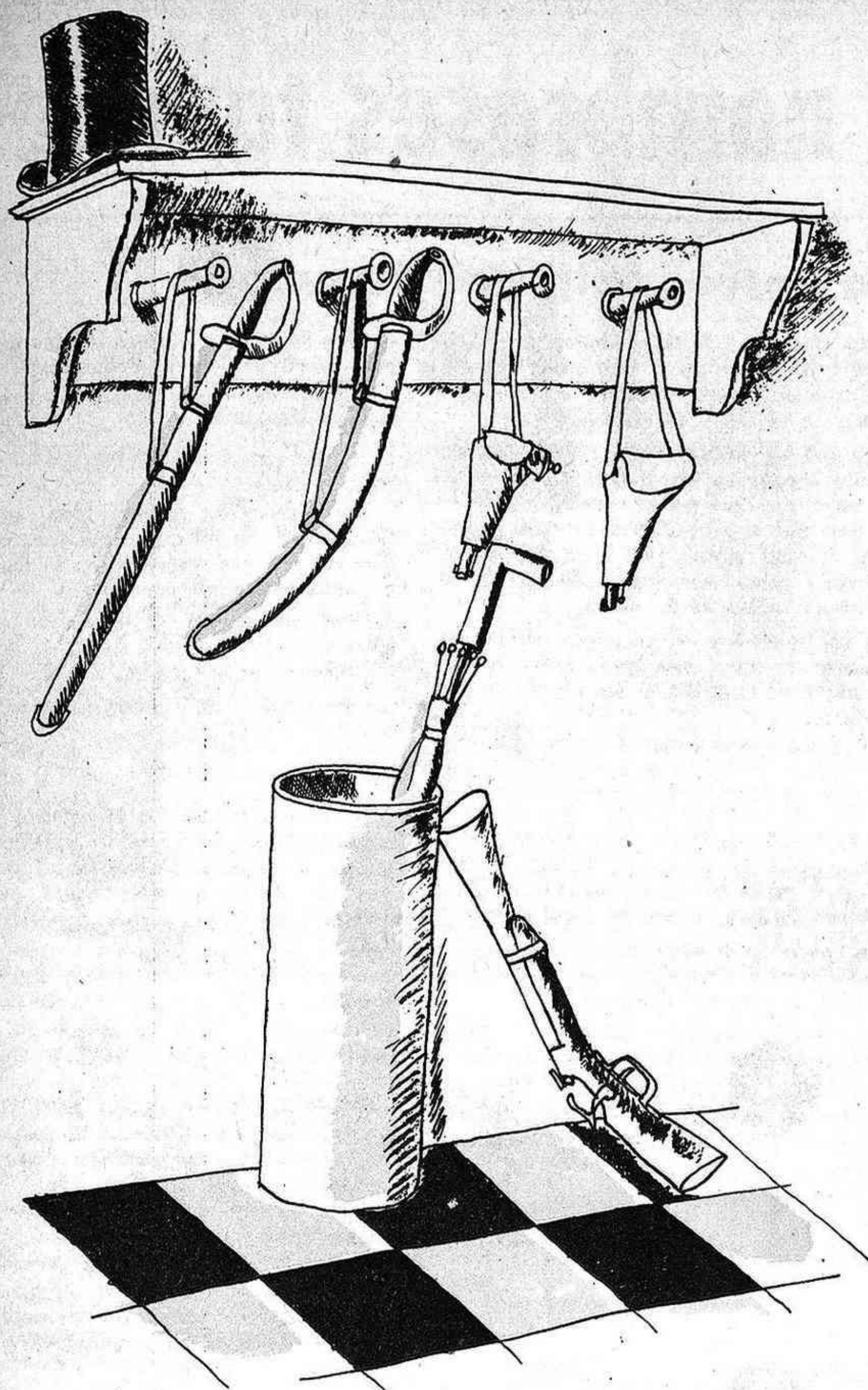
El Jurat, assistit del notari, fa tres setmanes que falla sense interrupció fent els tres torns; actualment ja és tanta la fatiga de tots plegats, que es pot dir que ja no fallem; ja ens **arrastrem**. Però el fort de la feina està fet. La victòria, però, no ha estat aconseguida sense dolor i, en llegir el fall que publicarem en el número pròxim, demanem al lector un pietós record per a tres membres del jurat que han anat a residir a la seva última morada per tal de descansar en pau i un altre que es troba a l'Institut Pere Mata, de Reus, preparant la posta en marxa d'un aparell de moviment continu.

—Només vull robar al principal primera i al segon segona.

(Dibuix de Goñi)

—Sembla que afluixa, aquest minyo!

EL REBEDOR DE MUNIC

(Dibuix de Narro)

A Munic, entre cervesa i cervesa

QUATRE ASOS

El món es veu que va curt d'idees. Quan las agències anunciaven que els senyors Chamberlain, Daladier, Mussolini i Hitler, jaill, a l'inrevés: els senyors Hitler, Mussolini, Chamberlain i Daladier, es reuniren, tothom digué:

—Poden fer el poker, si són quatre!

La idea del poker aplicada a la conferència, àdhuc ha passat a les pàgines dels diaris i ha estat recollida en alguns editorials. En veritat, la partida, més que diplomàtica, semblava de poker. Hitler és el rei del «bluff» i naturalment ha fet les seves catxes, amenaçant en jugar el reste, i els altres «partenaires» han acabat deixant-li emportar tot el que hi havia damunt la taula.

La imatge del poker ha estat també aprofitada per a comentar l'absència de la U. R. S. S. a la reunió.

—Si Stalin fes el cinc —s'ha dit— caldria posar els sets.

I els jugadors de poker saben perfectament que quan juguen els sets, es fa molt més difícil lligar. Possiblement hom hauria vist la jugada a Hitler.

CAP AL SACRIFICI

Anaven entrant les delegacions al «Führerhaus». La gentada aturada al carrer es designava els personatges.

—Mira, Chamberlain. Aquell és Ribbentrop. Aquell altre, François Poncet...

Ara, passaren una mica escorreguts, els

agregats que el Govern trec havia aconseguit fer figurar en els seguidors dels primers ministres francès i britànic:

—Qui són aquests?—preguntà un muni-quès.

—Aquests? Els «convidados de piedra» —va respondre-li un altre.

Naturalment, no va dir els «convidados de piedra», sinó una frase feta alemanya la traducció de la qual, en espanyol, és la famosa dita del «Tenorio».

PETITA CONFUSIO

Els serveis de cerimonial de Hitler en aquesta ocasió es lluren de valent. Hom procura, sobretot, que els polítics estrangers fossin objecte d'una arribada ben afectuosa, «avec tout l'apparat».

Goering fou encarregat d'acudir a l'aeròdrom a rebre el cap del Govern francès. Daladier no és pas cap model d'elegància i els càrrecs elevats no li han fet perdre encara el plec de professor d'Institut de província que el caracteritza. Goering, en canvi, aquell dia estava resplendent com mai, sota un uniforme constel·lat materialment d'or.

A l'arribada de l'avió, la gentada s'arremolinà una mica. Daladier i Goering restaren separats uns quants metres, i entre ells, diversos personatges més o menys oficials. Un S. A., de la guàrdia personal del «führer», s'estranyà en veure un home civil entremig de tants uniformes, i no reconeixent en ell al «premier» francès, se li acostà:

—Què féu vós, ací? Retireu-vos immediatament.

Aleshores, conciliador, disposat a reparar la «planxa», intervé un general alemany, dient al S. A.:

—¿Que no ho veieu que aquest senyor és un dels policies francesos que viatgen amb «herr» Daladier?

«MOT DE LA FIN»

Dos amics nostres llegien al diari els resultats de la conferència quadripartita. L'un diu a l'altre:

—Què et sembla tot això?

—Doncs que no fa gaire «munic»!

PURGATORI

—De l'alcaldia a la presó?... I a què és degut tal canvi?

—Doncs, mira... A l'intercanvi!!

(Dibuix de Datzira)

A petició de nombroses famílies

Les joies de la Roser... ai!, de l'Assumpció

Diguérem que Assumpció Casals havia marxat a Amèrica. Ens oblidàrem de consignar que, naturalment, havia anat a embarcar a França. I el detall té la seva importància.

Perquè Assumpció Casals no marxà solc, sinó acompanyada d'un actor amic seu, si no molt notable, almenys ben conegut, en Josep Goula.

Per cert que és curiosa l'afició que la senyora Casals té a formar companyia amb actors homònims: Josep Bergés, Josep Bruquera, Josep Goula...

Doncs el Pep de torn, que acompanya la senyora Casals en l'excursió transoceànica, en arribar a França va dir a la primera actriu:

—Deixa'm les joies, que torno de seguida.

La primera actriu va deixar-li les joies. I el primer actor va tornar, si no de seguida, al cap d'una nit, que pel que es veu havia estat agitada i durant la qual el primer actor havia «jugat» un important paper i altres coses, si no molt importants, almenys molt valuoses per a la primera actriu.

I les joies?

Ah! Bones per ara, gràcies.

I vet ací com potser haurem de fer el viatge a Amèrica en tercera.

★

Formar part d'una companyia que dirigeixi el primer actor Enric Guitart, el més cinematogràfic dels nostres galans, és una

delícia. Al jove i brillant Guitart, en generositat i en altruisme no el guanya ningú. Ni el mateix Clapera, fundador i primer pensionista de la «Llar de l'Actor Vell».

Ara que en Guitart, en lloc de fundar institucions benèfiques, procura ja per endavant que els seus actors no es cansin ni envelleixin. Així que veu una comèdia amb papers llargs, li falta temps per a agafar el llapis blau i deixar els papers de tots els altres actors reduïts a la meitat.

En canvi, ell sap sacrificar-se per tothom. A escena enraona més que ningú i encara a vegades, al final de la funció, surt a recitar versos.

Per quelcom s'és jove, oi, estimat Enric?

★

L'inefable Cumelles ja té programa per a la temporada de tardor i d'hivern del Teatre Català de la Comèdia. Després de Rosa Maria Arquimbau, estrenarà Molière.

Cal fixar-se amb el ritme que segueix l'actuació directora d'en Cumelles: Regàs, Shakespeare, Arquimbau, Molière...

Per després, estrenarà Bonavia, i darrera l'autor de «Marieta Cistellera», Corneille.

Fins aquí, el programa d'en Cumelles. Nosaltres li anem a fer un suggeriment: després de Corneille, Gastó A. Mantua. I després d'aquest, haurà arribat ja l'hora d'estrenar Sòfocles.

Tot això, que és tan graciós, no ho és, però, tant com el que respon en Cumelles

sempre que algú li parla de les comèdies que es representen al Poliorama.

—Jo no faig altra cosa que el que vol el «senyor Conseller».

★

Una esplèndida segona tiple del teatre Còmic, que els habituals designen amb un nom de flor que comença amb la lletra «c», ha estat quinze dies malalta.

Unes companyes s'interessaven per la seva salut:

—Com es troba fulana?

—Molt millor, ja ha pogut tornar-se a ficar al llit.

★

En Sugranyes torna a la palestra. La palestra d'en Sugranyes és, no cal dir-ho, els frívols escenaris de la revista. La veritat és que per a la «reintèr» hom li deixa un escenari ben petit: el del music-hall Pompela.

L'illustre «produceur» portarà al teatre un entusiasme que ha estat més de dos anys contingut. Eren molts els qui en tot aquest temps es preguntaven: «Què fa en Sugranyes?»

Doncs en Sugranyes ha estat lliurat a d'altres activitats d'una gran transcendència, per bé que aparentment bastant allunyades del teatre. El nostre amic va pertànyer al Secretariat d'un dels nostres centres oficials més poderosos.

Durant unes jornades de sublevació, hom encarregà a Sugranyes que demanés força pública. Ell va agafar una quartilla i va escriure: «Manden 40 guardias, 40».

★

La veritat és que aquests «cocktails» escènico-governamentals han donat sempre resultats graciosos. Ara ve a to recordar aquella anècdota de quan van fer l'empresari i radical Lluís Calvo governador de no recordem quina dissortada província.

Dos artistes comentaven la designació:
—Ja veig els guardies a cinc sous!

★

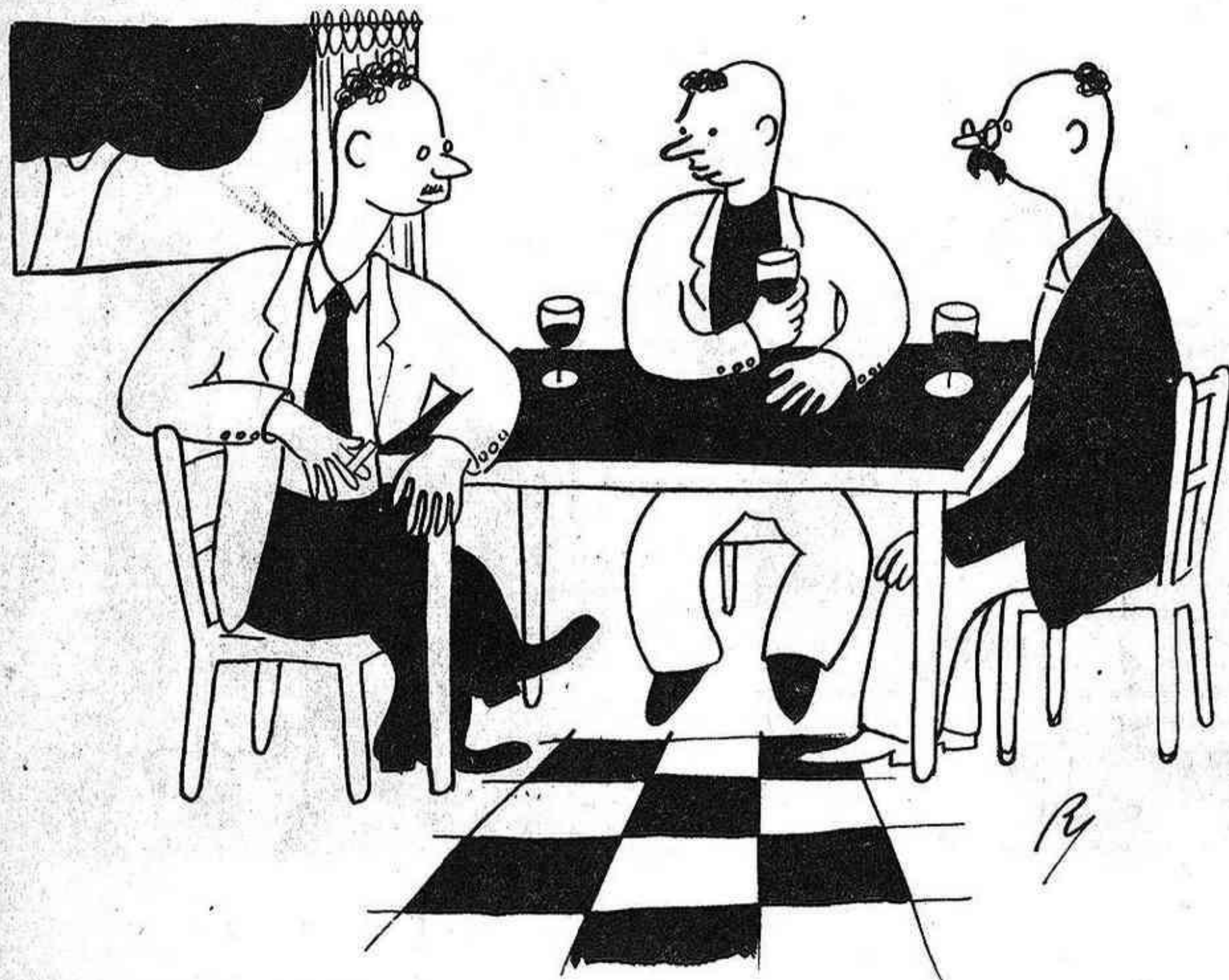
Els cartells que al Romea anuncien «El Imperio de los Gangsters», l'obra del senyor Francesc Casanoves, advertixen que durant la comèdia se senten trets, xiulets, sirenes, etc., etc. Tot un programa en aquests moments.

Només falta dir que la representaran al refugi.

★

Al Principal Palace anunciaren la reestrena de «Su desconsolada esposa». I àdhuc en donaren algunes representacions... fins que s'adonaren que la comèdia era original de Muñoz Seca. Aleshores la retiraren cuita-corrents.

Quines sorpreses!

CONVERSES BURGALÈSES

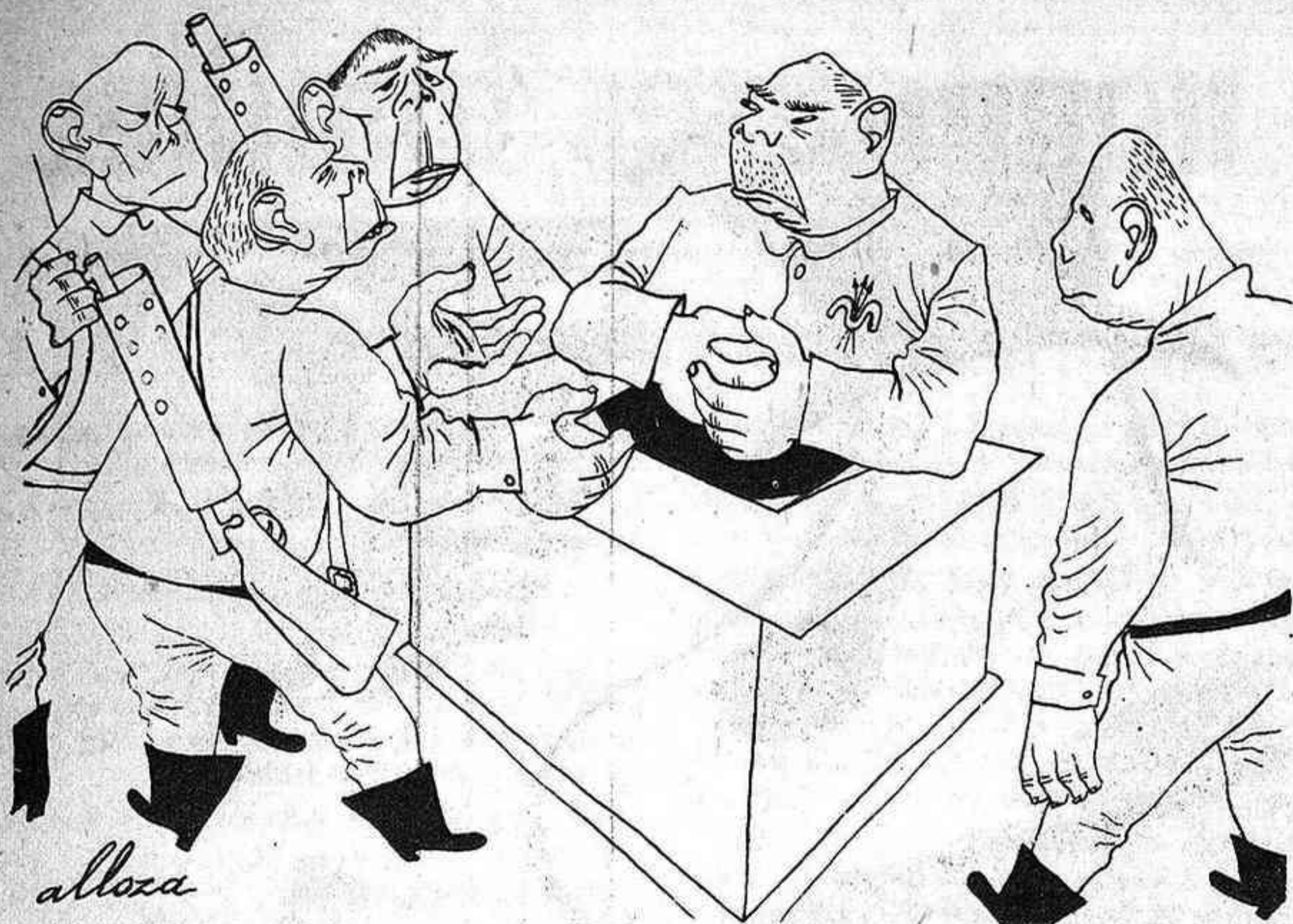
—El Generalíssim té una ànima d'or.
—Per això se l'ha venuda.

(Dibuix de Riera)

ELS QUATRE ENS HAN TRIPARTIT
PEL MIG

Un estimat col·lega que és «universal» sense ésser «El Diluvió», aquests darrers dies, d'acord amb el frenesí europeu, ha publicat coses divertidíssimes. Per exemple, quan en un títol a tota pàgina va assegurar que el rei d'Itàlia estava disposat a «dimitir» abans que signar el decret de mobilització. Esperem que un dia ens assegurarà el col·lega que es parla de l'«abdicació» de Mussolini. Amb la qual cosa no faria sinó emprar els verbs adequats, car el personatge italià que té el lloc a precari és el senyor Víctor Manuel, mentre el senyor Benito és el qui el té a perpetuïtat.

El mateix col·lega, en un dels seus telegrams a ran de la reunió de Munic, deia: «poc abans de començar la conferència tripartita, els quatre interlocutors...». Una conferència tripartita de quatre: forçosament n'havia d'eixir la calamitat que n'ha eixit.

alloza

PROCEDIMENTS «NACIONALS»

- Altra vegada ens trobem sense diners, «jefe».
- Bé. Inventarem més aristòcrates «rojós».

(Dibuix d'Alloza)

Esquellots

L'HEROIC MADRID

Un dels dotze dies 20 de mes, dia de cobrament de drets, a la «Sociedad de Autores Españoles». Llarga cua d'autors. Es presenta a la taquilla un desconegut:

- A nom de qui?
- Hemeroteco Rodríguez de la Meseta (o cosa així).
- L'empleat el mira, i pregunta:
- D'on?
- De Madrid, y no lo digo para alabarme.
- Ja, ja —fa l'empleat—, si es vulgués alabar, s'hauria quedat allà.

UNA PENSADA GENIAL

«La Humanitat», de divendres de la setmana passada, va sortir amb una sola pàgina. Al darrera de la pàgina, perquè no quedés en blanc, publicava un mapa d'Europa encara amb Àustria com a Estat independent. Fou una pensada genial del seu director; afigureu-vos! Una pàgina feta des de l'any 1919! I no ja una primera pàgina, que a això ja hi està acostumat el senyor Roig i Guivernau, sinó una darrera pàgina!

La pensada fou un èxit; tant, que a la nit el telèfon de la impremta del diari es posà a tocar insistentment.

- Diguei?
- «La Humanitat»?... Hi ha el director?... Miri, jo sóc el corresponçal de Vilabolí. Aquesta tarda, parlant amb el de Cornellà, hem trobat que de mapes n'hauríeu de publicar més sovint. Perquè el d'avui ha estat un èxit, especialment a les escoles del poble, i si ho féssiu, hauríeu d'augmentar-me el paquet... Ah, diumenge el repetiran? Molt bé. I no podríeu portar, a més, una secció infantil per fer allò d'instruir deleitando?... Que no tenen paper diu? I si provéssiu de deixar de

sortir alguns dies, perquè, veurà, a les escoles els agradaria molt que publicéssiu el Joc de l'Oca; tindria molta acceptació.

El director, després, explicà l'èxit als redactors; però aquests, que no havien escoltat el telèfon, sabien perfectament del que es tractava. Es clar que no els parlà per res del joc proposat; però per als fins del senyor Roig i Guivernau aquest era un detall de poca importància.

Chaparro

—Ara que hi penso! Els totalitaris no podem recular.

(Dibuix de Chaparro)

- Què li darem a n'el noi de la mare...?!

(Dibuix de Guasp)

CINQUANTA CENTIMS